

תעודת יושר [?] מהי ומה משמעותה?

לא פעם במהלך החיים אנו מתבקשים להציג תעודת יושר, ולפנות לשם כך לתחנת המשטרה. מדובר בעיקר בהליכים של קבלה למקומות תעסוקה, אך לעיתים גם בעת השתתפות במכרזים, בבקשת אימוץ ילדים, בעת קבלה ליישובים, ובהליכי הסמכה למקצועות מסוימים. במידה שתעודה זו "נקייה", כלומר לא מופיע בה כל רישום פלילי, הרי שאין בעיה מהותית. ואולם, אדם שהתקיימו כנגדו בעבר חקירה משטרתית או הליכים פליליים בבית המשפט, עלול למצוא את עצמו בפני דלתות סגורות. על כן, חשוב להבין מהי תעודת יושר, מי בכלל רשאי לדרוש אותה מכם, מה כתוב בה ומה השלכותיה.

תעודת יושר כאישור להיעדר רישום פלילי

מטבע הדברים, כאשר אדם מתבקש להציג תעודת יושר המטרה היא לוודא שהוא נקי מכל רבב פלילי. למעשה, בשפה משפטית קרויה תעודת היושר בשם "גיליון מידע פלילי מלא", וכשמה כן היא - מפרטת את היעדר המרשם הפלילי או את קיומו ובאילו נסיבות. בתוך כך, חשוב להבין כי התעודה אינו מציינת רק רישומים פליליים הנוגעים לעבירות שהגיעו לפתחו של בית המשפט. כל חקירה במשטרה שנערכה כנגד אדם נכנסת למאגר המשטרתית, וזאת גם אם לא הגיעה לכדי הגשת כתב אישום. במקרים אלו, יצוין בתעודת היושר כי התיק הפלילי נסגר עקב חוסר עניין לציבור או עקב היעדר ראיות. לדוגמא, גם אם אדם נתפס בעבירה פעוטה יחסית כמו אחזקת סמים קלים, והוחלט על סגירת התיק עקב חוסר עניין לציבור, עדיין יופיע הרישום המשטרתית בתעודת היושר. למעשה, רק אם הוחלט על סגירת התיק עקב חוסר אשמה יימחק לחלוטין הרישום מהתעודה. מעבר לכך, בגיליון יופיעו כמובן כל העבירות והתיקים שהובילו להרשעה בבית המשפט, ואף תיקי מב"ד שבהם עדיין נערכים בירורים וטרם הוגשו בגינם כתבי אישום.

איך תוציאו את תעודת היושר שלכם?

רק גורמים מעטים בישראל רשאים לבקש ולעין בתעודת היושר שלכם, ועל כך נפרט בהמשך. יחד עם זאת, אתם היוצאים מן הכלל ומותר לכם להוציא תעודת יושר בכל עת. על מנת לעשות זאת, עליכם לברר באיזו תחנת משטרה באזור מגוריכם שירות זה מסופק, ולהגיע לתחנה כשברשותכם צילום של תעודת הזהות ושל העמוד הראשון בדרכון, וכן 2 תמונות פספורט סטנדרטיות. בתחנה תתבקשו למלא טופס בקשה ייעודי, ולאחר שאתם והשוטר תחתמו עליו תצטרכו להמתין עוד מעט עד להנפקת התעודה.

האם אתם חייבים להוציא תעודת יושר?

זוהי שאלה חשובה ואף עיקרית לעניינו. בעיקרון, על פי חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים אסור לאף גורם לבקש מכם להוציא או לעיין בתעודת היושר שלכם, וזאת כמובן על מנת לשמור על פרטיותכם. אגב, מדובר בתיקון שנכנס לתוקפו רק לפני כ- 7 שנים, בסעיף 22 לחוק. המשמעות היא כי [מעסיקים אינם רשאים לבקש מכם תעודת יושר](#), ללא קשר אם יש או אין לכם רישום פלילי, ומעסיק או כל גורם אחר שהשיג את המידע באופן בלתי חוקי מסתכן בשנתיים מאסר. יחד עם זאת, חשוב להבין כי במקרים מסוימים ישנו צידוק לבקשת התעודה מטעם מעסיק, כדוגמת רשות מקומית או מרפאה השוקלת להעסיק עובד במוקד לבני נוער. אמנם, המועמד אינו חייב על פי חוק להמציא את תעודת היושר, אך אם לא יעשה כן ידליק הדבר נורות אדומות וסביר להניח שלא יתקבל למקום התעסוקה. נקודה חשובה נוספת בהקשר זה היא שתעודת היושר מורכבת משני עמודים, כאשר העמוד השני כולל את הרישום המשטרתית ותיקי מב"ד. כלומר, הליכים שלגביהם טרם הוגש כתב אישום או שהוחלט שלא להגישו כלל. אם נחזור לאותה הדוגמא, הרי שלעובד מותר להציג בפני המעסיק רק את העמוד הראשון, הנקי מרישום פלילי, ולשמור את העמוד השני לעצמו. מדובר בפעולה חוקית המונעת פגיעה מיותרת, כאשר מרבית המעסיקים לא יטרחו לבקש גם את העמוד השני.

מי יראה את תעודת היושר שלכם?

על פי חוק, ישנם מספר גופים הרשאים לדרוש ולעיין בתעודת היושר שלכם, ביניהם צה"ל, שגרירויות זרות, המשטרה, רשויות מקומיות, תאגידים מסוימים והמדינה. יחד עם זאת, גופים אלו אינם יכולים לעיין בתעודה מכל סיבה שהיא, אלא בהתאם לסיבות המצוינות בחוק כגון מכרזים לפרויקטים ולמשרות שונות.

המשמעות המעשית של תעודת היושר

כאמור, החוק אינו מאפשר לכל אחד לעיין בתעודת היושר שלכם או לדרוש אותה, ולו היו הדברים מתנהלים כסדרם ייתכן שלעולם לא הייתם נדרשים להציגה. ואולם, לעיתים קרובות דרישה זו עולה מטעם מעסיק, ועדה או גורמים אחרים, ואף שאיננה חוקית תרגישו מחויבים להיענות לה או שתותרו מראש על התהליך. זאת, לצד מקרים בהם תעודת היושר אכן מהווה דרישה לגיטימית, כגון קבלה לכוחות הביטחון, עיסוק בעריכת דין או ראיית חשבון, וכן שורה של מקצועות ותפקידים נוספים. מכאן שתעודת יושר הכוללת רישומים עלולה להוות נטל מעיק ומכשול רציני, וקיימת חשיבות מרובה לבחינת אפשרויות מחיקתם בעזרת עורך דין פלילי.

{*:fast_contact}